

Αχ! Αυτά τα ταγκό

Γράφει ο
Αρτέμης Μάτσας

«...Αυτή είναι η καριέρα μου. Ετσι που θα σου την αφηγηθώ. Κράτησέ την, όπως εσύ ξέρεις...» Κάθισε κοντά στο μαγνητόφωνο και άρχισε να αφηγείται...

Ήταν τον περασμένο Απρίλη, ένα βραδινό γεμάτο ανοιξιάτικα μύρα...

Κι ο Κώστας Γιαννίδης, ο σεβαστός φίλος, μου είπε:

«...Όταν το φθινόπωρο του 1931 γύριζα στην Ελλάδα ύστερα από μια δεκάχρονη απουσία μου και αποφάσιζα να δοκιμάσω να σταδιοδρομήσω σαν συνθέτης και μουσικός στην Αθήνα, όπου ήταν εγκατεστημένη η οικογένειά μου από την εποχή της Μικρασιατικής καταστροφής, ο αδελφός μου θέλησε μέσω ενός φίλου του να με φέρει σε επαφή με κάποιον γνωστό του αξιόλογο θεατρικό συγγραφέα, γνωστό σαν Νίκο Νικολαΐδη, ή Νίκο Λαΐδη, ή Πωλ Νορ.

Ήταν η πρώτη φορά που άκουγα να γίνεται λόγος γι' αυτή την τρισυπόστατη προσωπικότητα.

Ως τότε δεν είχε γνωρίσει άλλον συνεργάτη, εκτός από τον Δημήτρη Γιαννουκάκη, με τον οποίον είχε γράψει και μια οπερέττα, την «Κουμπάρα μας», που πρωταγωνιστούσαν ο Παράσκευας Οικονόμου, η Πάολα (Νικολέσκο τότε), η Μαρίκα Κρεβατά και η Μαρίκα Κούρμη, που πιο πριν είχε θριαμβεύσει σαν Ρίρκα στην ομώνυμη οπερέττα των Πρινέα — Μάστουρα.

Πρέπει να πω ότι η οπερέττα είχε σβήσει τον καιρό εκείνο, και μόνον σποραδικά ανέβαιναν ορισμένες.

Η επιθεώρηση όμως ήταν στην παντοδυναμία της με θριαμβευτές της τον Πέτρο Κυριακό και τον Βασίλη Αυλωνίτη. Ηθοποιούς με τέτοιο ταμπεραμέντο δεν είχα δει σ' όλη την Ευρώπη.

Από τις γυναίκες, προσωπικά εμένα, με κατέπλησσε η Ζαζά Μπριλλάντη.

Τον είχα ρωτήσει σε πόσες επιθεωρήσεις έβαλε μουσική.

Η απάντησή του!

«Πάνω από πενήντα είχαν τη μουσική μου. Συνεργάτες μου συγγραφείς ήταν ο Γιαννουκάκης με τις «Αέρα Φρέσκο», «Καμήλα με τα τσόκαρα» και πολλές άλλες, γιατί με τον Γιαννουκάκη η συνεργασία μας είχε κρατήσει πέντε ολόκληρα χρόνια.

Μετά συνεργάστηκα με τους Σπυρόπουλο — Παπαδόπουλο, που δεν άργησαν να γίνουν τρεις με την συμμετοχή και του Γιώργου Ασημακόπουλου.

Αξέχαστη του είχε μείνει η συνεργασία του με τον Πωλ Νορ, που κάποτε επιτέλους πραγματοποιήθηκε και ήταν ο Δημήτρης Γιαννουκάκης που του την ανέγγειλε. Ετσι μου είπε:

«Ακούγοντας το νέο, αρχικά, δεν ενθουσιάστηκα. Βέβαια, θα έγραφα τη μουσική σε μια επιθεώρηση που συγγραφείς της ήταν τρεις προσωπικότητες, όπως ο Γιαννουκάκης, ο Σπύρος Μεταξάς και ο Πωλ Νορ, όμως εγώ αλλιώς φανταζόμουνα το ντεμπούτο μου, ύστερα από τόσων χρόνων μουσικές σπουδές εδώ και στο εξωτερικό.

Γρήγορα όμως άλλαξα γνώμη, ιδίως όταν γνώρισα τους καινούριους μου συνεργάτες. Το συγγραφικό υλικό μου που φέρανε ήταν ιδιαίτερα δελεαστικό και μου έδινε ωραίες μουσικές ιδέες. Ουδέποτε θυμάμαι να δούλεψα σε επιθεώρηση με περισσότερα κέφι από την «Αέρα Φρέσκο», γιατί έτσι τελικά ονομάστηκε.

Επίκεντρο της επιτυχίας ήταν ένα θαυμάσιο φινάλε, για έμμετρη σάτιρα μιας παράστασης του Εθνικού Θεάτρου, ολόκληρο γραμμένο με το γνωστό σπινθηροβόλο πνεύμα του Πωλ Νορ.

Δυστυχώς η μεγάλη κίνηση των πρώτων εβδομάδων σιγά σιγά έσπασε. Επειγόντως, λοιπόν έπρεπε να γρά-

Ο Κώστας Γιαννίδης (αριστερά). Η Σοφία Βέμπο (δεξιά πάνω), με την οποία τόσες ήταν οι κοινές επιτυχίες.

Η τελευταία συνέντευξη του κορυφαίου της μελωδίας Κώστα Γιαννίδη

σημαίνοντα στελέχη του θιάσου.

Ετσι αυτός σαμποτάρισε τη συνέχεια της συνεργασίας μου με τον Πωλ Νορ.

Κρίμα, πολύ κρίμα. Γιατι κανένας από όσους είχα συνεργασθεί στο ελαφρό θέατρο δεν ταίριαζε τόσο πολύ μαζί μου.

Κανένας άλλος εκτός από τον Πωλ Νορ, τον Νίκο Νικολαΐδη, δεν μπόρεσε να γίνει φίλος μου. Πραγματικά φίλος. Κρίμα...

Αυτή η συνεργασία ήταν μια από τις πιο όμορφες αναμνήσεις του Κώστα Γιαννίδη και μου την είπε κινούμενος από την αγάπη του για τον πληθωρικό, τον πολυσύνθετο Πωλ Νορ.

Στο μεταξύ τα τραγούδια του χάλαιαν κόσμο «Συγνώμη σου ζητώ, φίλε μου», «Λες και ήταν χτες», «Σπιτάκι μου παλιό κι αγαπημένο», «Θα 'ρθω μια νύχτα με φεγγάρι», «Λίγα λουλούδια αν θέλεις, φίλε μου», «Ετσι είν' η γυνή», «Βίρα ε βίρα»... Αυτά και τόσα άλλα γίνθηκαν επιτυχίες σε μια εποχή που δεν υπήρχε κανένας τρόπος διάδοσής τους, πέρα από την ώρα που οι τραγουδιστές κι οι τραγουδίστριες τα ερμηνεύουν στη σκηνή και προσπαθούσαν με τη βοήθεια ενός ταμπλό, στο οποίο κάθε τραγούδι ήταν γραμμένο και που το έφερνε στη σκηνή μια ταξιδέτρια, να το μάθουν στο κοινό.

Το τραγούδι φαινόταν αν θα «πιάσει», αν ήταν «πιασάρικο», κατά τη θεατρική έκφραση, από τη στιγμή που οι θεατές φεύγοντας το σιγομουρμούριζαν.

ψου με ένα έργο.

Ο Δημήτρης Γιαννουκάκης με τον Σπύρο Μεταξά είχαν αποχωρήσει. Τα συγγραφικά δικαιώματα του θεάτρου που βρισκόταν εκτός Αθηνών δεν φτάνανε για τρεις συγγραφείς.

Ετσι αποφασίστηκε να γράψει ο Πωλ Νορ την επομένη επιθεώρηση μόνος του. Ο τίτλος της ήταν: «Κάτι τρέχει».

Το νέο αυτό έργο έβγαλε την καλοκαιρινή περίοδο παλκαρία. Το γεγονός αυτό έκανε τη συνεργασία μας με τον Πωλ Νορ ακόμη πιο εγκάρδια.

Τον επόμενο χειμώνα αναγκάστηκα να παίξω τον ρόλο του μαέστρου (εν παρενθέσει πιανίστα) στα θέατρα «Τριανόν», περιμένοντας το καλοκαίρι που θα συνεργαζόμαστε με τον Νίκο στην επιθεώρηση «Παπαρούνα», που θα συνέπιπτε και με την έκδοση του ομώνυμου σατιρικού περιοδικού του Πωλ Νορ...

Η συνεργασία όμως αυτή δεν έγινε, μου είπε ο αξέχαστος συνθέτης. Τον ρώτησα ποια ήταν η αιτία. Η άρνησή μου, μου απάντησε, να γράψω μουσική σ' ένα λιμπρέτο ασύντακτο και αφελές, κάποιου από τα

Ενα περίεργο εκκλησάκι

ΠΗΓΑΙΝΕΤΕ να δείτε ένα «έκτρωμα», γράφει γερμανικός οδηγός. Και αναφέρεται στη σύγχρονη εκκλησία που κατασκευάστηκε με την άδεια της Αρχαιολογικής Υπηρεσίας μέσα στον αρχαιολογικό χώρο της Μαντινείας.

Η άποψη του αρχιτέκτονα είναι ότι στο έργο του συμπυκνώνεται όλη η ελληνική ιστορία. Το θέμα είναι, όμως, πώς δένουν μεταξύ τους, σε ένα οικοδόμημα, διαφορετικοί και ασυμβίβαστοι ρυθμοί, υλικά και κατασκευές.

Η ιστορία ξεκινά στα 1937, όταν για πρώτη φορά η Πολιτεία παραχωρεί στο Μαντινιακό Σύνδεσμο ένα τμήμα του αρχαιολογικού χώρου της Μαντινείας για να τον αξιοποιή-

σει. Το 1957 με απόφαση του υπουργού Εθνικής Παιδείας — όπου υπαγόταν τότε η Αρχαιολογική Υπηρεσία — η παραχώρηση ανανεώνεται για μια αικοετία, δηλαδή ως το 1977. Το τμήμα αυτό θα αξιοποιηθεί από το Μαντινιακό Σύνδεσμο και τα έσοδα θα δίνονταν για την αναστήλωση του αρχαίου θεάτρου.

Ο Μαντινιακός Σύνδεσμος στα τόσα χρόνια, που είχε το χώρο, περιέφραζε τον ανασκαμμένο χώρο και ζήτησε την άδεια από την Αρχαιολογική Υπηρεσία να κτίσει μέσα σ' αυτό το τμήμα ένα εκκλησάκι και ένα ηρώο. Και των δύο κατασκευών τις μελέτες έκανε ο ίδιος αρχιτέκτονας.

Στις 16-7-70 με απόφαση του

Τα τραγούδια του Κώστα Γιαννίδη όμως έπιαναν πάντα και σε γρήγορο χρονικό διάστημα τα τραγουδούσε όλη η Ελλάδα...

Για την προσφορά του στο χώρο του ελαφρού τραγουδιού μιλούσε με υπέρμετρη μετριοφροσύνη. Όταν τον ρώτησα πώς ξεκίνησε να γράφει ελαφρό τραγούδι, μου είχε απαντήσει:

Ξεκίνησα γράφοντας ταγκό. Τίποτα άλλο δεν θα μπορούσε να αρέσει εκείνη την εποχή. Και τίποτα άλλο δεν θα δεχόταν και ο θεατρικός επιχειρηματίας. Ετσι έγραφα το πρώτο μου ταγκό που ήταν το «Ξέχασέ με» σε στίχους του Δημήτρη Γιαννουκάκη.

Το τραγούδησε η Μαρίκα Κούρμη, πρωταγωνίστρια του θιάσου μας.

Η επιτυχία του ήταν πολύ μεγάλη. Αμέσως μετά, στην άλλη επιθεώρηση που έγραψε το 1933, το τραγούδι μου «Ποτέ σου δεν μ' αγάπησες, ποτέ σου» το τραγούδησε ο τενόρος Νίκος Περίδης, που και εκείνος με το σβήσιμο της οπερέττας είχε μεταπηδήσει στην επιθεώρηση.

Ποια τραγουδίστρια σας άρεσε περισσότερο;

Μα η Σοφία Βέμπο, με την οποία συνεργάστηκα πέντε χρόνια, συνέχεια ξεκινώντας τη συνεργασία μας το 1937.

— Ποιο τραγούδι σας αγαπήσατε περισσότερο;

Όλα, όμως, μόνον ως την ώρα που τα έγραφα...

Πάντως μεγαλύτερες επιτυχίες ήταν τότε, το «Κάποιο μυστικό» και το «Λίγο λυπάμαι», που έχει και μια περίεργη ιστορία.

Είχα τολμήσει να μην γράψω ταγκό και να γράψω για τη Βέμπο ένα βαλς αργό, τσιγγάνικο ύφος, που άρεσε σε όλους, άρεσε και σε μένα, δεν άρεσε όμως στον επιχειρηματία, τον Φώτη Σαμαρτζή.

Πέντε — έξι μέρες μετά την πρεμιέρα, όπου η Βέμπο εξακολούθησε να το τραγουδάει με επιτυχία, φυσικά, πάντα, ο Σαμαρτζής ήρθε και μου είπε: «Ακου, Μαέστρο, δεν μπορείς να

παίζεις εσύ με τα λεφτά των άλλων. Αυτό το τραγούδι να το βγάλεις...».

Είχε πικαριστεί τόσο που δεν είχε γράψει ταγκό, που ήταν ανέκδοτος στην απόφασή του και δεν άκουγε ούτε τον Σακελλαρίδη που του έλεγε ότι το τραγούδι ήταν πολύ ωραίο.

Βέβαια μετά την μεγάλη επιτυχία που σημείωνε κάθε βράδυ το «Πόσο λυπάμαι» και τα χειροκροτήματα των θεατών που ζητούσαν από τη Βέμπο να το επαναλάβει, αναγνώρισε ότι είχε άδικο, όμως κάθε φορά που δεν έγραφα ταγκό, τραβούσα τα ίδια.

Αν επέμενε στην πρώτη του απόφαση θα είχα πάρει τη μουσική όλης της επιθεώρησης.

Και μια που αμναφερθήκαμε στον Σαμαρτζή να και ένα χαρακτηριστικό ανέκδοτο που έγινε έξω από το θέατρό του, που ήταν στην οδό Καρόλου. Κάθονταν λοιπόν, έξω από αυτό ένα μεσημέρι, οι μαέστροι και συνθέτες Μιχ. Σουγιούλ και Θεόδωρος Παπαδόπουλος, ο συγγραφέας Γιώργος Γιαννακόπουλος, ο Κώστας Γιαννίδης και ο Γιώργος Θιάσιος.

Από μπροστά τους πέρασαν γνωστοί τους, που άλλος είχε αγοράσει αυτοκίνητο, άλλος τους είπε ότι είχε αγοράσει σπίτι, κι άλλος άλλα πανάκριβα πράγματα.

Τότε ο Γιαννίδης που μοχθούσε όλη μέρα, όπως κι όλοι οι συναδέλφοι του τότε που έπαιρναν νιχία, είπε θυμόσοφα: — Φαίνεται ότι εμείς δουλεύουμε πολλές ώρες και δεν έχουμε καιρό να ...βγάλουμε λεφτά!

Τα πρώτα χειροκροτήματα σαν συνθέτης, ο Γιαννίδης τ' άκουσε από το δύσκολο κοινό της Βιέννης, το 1927, όταν ανέβηκε το πρώτο του έργο. Η κλασική μουσική που έγραψε αποτελεί ένα μεγάλο κεφάλαιο της καριέρας του.

Όμως αισθάνθηκε ιδιαίτερα ευτυχισμένος όταν το 1960 πήρε το πρώτο βραβείο στο Φεστιβάλ Τραγουδιού της Βαρκελώνης, με το «Ξύπνα, αγάπη μου», που έγινε διεθνής επιτυχία, τραγουδισμένο από τη Νάνα Μούσχουρη.

Τον άλλο χρόνο του απονέμεται πάλι βραβείο στο Φεστιβάλ Βαρκελώνης με το τραγούδι «Γκριζά ματάκια».

Το 1962 το τραγούδι του «Αλυσίδες», που ερμήνευσε η Μπελίντα, παίρνει το πρώτο βραβείο στο Φεστιβάλ Θεσσαλονίκης.

Επιθεωρήσεις, μουσικές κωμωδίες, ηθογραφίες, τραγούδια...

Μια χρυσή αλυσίδα επιτυχιών ως το τέλος...

Μια ατέλειωτη σειρά από δημιουργίες...

Τα τραγούδια του τραγουδήθηκαν, τραγουδιούνται...

Αστάθμητη η προσφορά του στον χώρο αυτόν, την εποχή που κυριαρχούσε η μελωδία.

Όπως αστάθμητη και η προσφορά του στο Μουσικό Θέατρο.

Η ταπεινοφροσύνη του δεν του επέτρεπε την προβολή του έργου του... πολύ περισσότερο την αυτοπροβολή...

Εξσε μακριά από κάθε θόρυβο...Κι έτσι έφυγε...

Σεμνός.

Κι ήταν σεμνός, γιατί ήταν Μεγάλος...

Αληθινά Μεγάλος...